

Sygn. akt III AUa 1198/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

del. SSO Monika Pawłowska-Radziemska

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 lipca 2018 r. w Ł.

sprawy J. K. (1)

przy udziale Z. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddział (...) w W. P. Terenowa w C.

o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom rolniczym

na skutek apelacji J. K. (1), Z. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 26 czerwca 2017 r. sygn. akt VI U 926/15

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1198/17

UZASADNIENIE

J. K. (1) wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Kasy (...) z dnia 21 maja 2015 r., znak:

1. DU- (...), stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla J. K. (1) w okresie od 1 października 2008 r. do 2 stycznia 2013 r.,
2. DU- (...), stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalnego i rentowego dla Z. K. w okresach od 1 października 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., od 25 sierpnia 2009 r. do 30 listopada 2009 r., od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2014 r.,
3. DU- (...), stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla J. K. (1) w okresach od 1 maja 2004 r. do 30 września 2008 r., ubezpieczenia emerytalno-rentowego w okresie od 1 maja 2004 r. do 30 września 2008 r.,
4. DU- (...), stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego dla Z. K. w okresach od 6 października 2004 r. do 30

listopada 2004 r., od 5 września 2005 r. do 30 listopada 2005 r., od 31 lipca 2006 r. do 31 grudnia 2006 r., od 21 września 2007 r. do 30 listopada 2007 r., od 8 września 2008 r. do 30 września 2008 r.

Odwołujący zarzucił zaskarżonym decyzjom naruszenie art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników - poprzez ich błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, jak również naruszenie art. 11 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r., wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji oraz o uznanie, iż zarówno J. K. (1), jak i Z. K. podlegali w spornych okresach ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego, oraz z tytułu choroby i macierzyństwa. W uzasadnieniu odwołania J. K. podał, iż w momencie uzyskania prawa do renty strukturalnej, zarówno on, jak i jego żona zostali poinformowani przez organ rentowy o braku przeszkód do wykonywania pracy zarobkowej poza granicami Polski. W ocenie odwołującego, organ rentowy nie wziął pod uwagę faktu niewykonywania pracy przez ubezpieczonych w okresach niewskazanych w umowach o pracę, jak również wyłączenie pełnych okresów wskazanych w umowach o pracę, pomimo, iż z treści samych umów wynika, iż we wspomnianym okresie ubezpieczeni mieli pracować maksymalnie 150 dni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, iż postępowanie wyjaśniające wykazało, iż w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach, małżonkowie K. podlegali ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na terenie W..

Pismem z dnia 19 kwietnia 2016 r. pełnomocnik Z. K. zgłosił interwencję uboczną po stronie odwołującego, wnosząc zarazem o zmianę zaskarżonych decyzji przez ustalenie, iż w spornych okresach odwołujący oraz jego żona nie podlegali wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych rolników. Sąd potraktował zgłoszenie jako wstąpienie do sprawy Z. K. w charakterze zainteresowanej.

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił odwołania.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Małżonkowie Z. i J. K. (1) podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1983 r. z tytułu prowadzenia działalności rolniczej na gruntach rolnych o powierzchni 11,89 ha fizycznych, stanowiących 16,08 ha przeliczeniowych, położonych w W., gmina O., powiat (...). Z tego tytułu opłacali należne składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

Z. i J. K. (1) aktem notarialnym z dnia 30 marca 2005 r. sprzedali W. K. 5,5805 ha posiadanych gruntów rolnych.

Aktem notarialnym z dnia 25 stycznia 2008 r. darowali R. K. oraz L. K. (1) po 1/2 udziałów w działkach rolnych oznaczonych numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni 3134 m² oraz 345/2 w powierzchni 5452 m².

Aktem notarialnym z dnia 12 sierpnia 2008 r. Z. K. oraz J. K. (1) zbyli na rzecz A. K. oraz L. K. (2) działkę rolną o numerze ewidencyjnym (...), o obszarze 54481 m². Tym aktem ubezpieczeni przekazali wszystkie posiadane przez nich użytki rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, a ich przekazanie wpłynęło na powiększenie jednego gospodarstwa rolnego. W dniu 12 sierpnia 2008 r. ubezpieczeni zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej.

Decyzją z dnia 16 października 2008 r., nr (...) -2008- (...), Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w C. przyznał Z. K. prawo do renty strukturalnej od września 2008 r. Z tego tytułu ubezpieczeni J. i Z. K. zostali objęci ubezpieczeniem rolniczym w zakresie emerytalno -rentowym od 1 października 2008 r.

Decyzją z dnia 2 stycznia 2013 r., znak (...), Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznała J. K. (1) od dnia 1 grudnia 2012 r. emeryturę rolniczą z tytułu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Organ rentowy w dniu 19 grudnia 2014 r. otrzymał dokument – E-205, potwierdzający okresy ubezpieczenia J. K. (1) z tytułu zatrudnienia na terenie W., w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2013 r.

W okresach od 6 września 2004 r. do 30 listopada 2004 r., 5 września 2005 r. do 30 listopada 2005 r., od 31 lipca 2006 r. do 31 grudnia 2006 r., od 21 września 2007 r. do 30 listopada 2007 r., od 8 września 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., od 25 sierpnia 2009 r. do 30 listopada 2009 r., od 2 stycznia 2010 r. do 31 kwietnia 2010 r., Z. K. podlegała ubezpieczeniu społecznemu na terenie W. z tytułu pracy wykonywanej w oparciu o umowę o pracę.

Praca ubezpieczonych polegała na wykonywaniu prac sadowniczych przy zbiorach jabłek oraz zbiorach innych owoców. Ubezpieczeni wykonywali swoją pracę pod kierownictwem pracodawcy S. Agricola S. L. (...).S., poprzez wykonywanie poleceń pracodawcy w zakresie wykonywanych prac. Odwołujący oraz zainteresowana nie informowali Kasy (...) o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu na terenie W.. W okresach przestoju otrzymywali oni zasiłek wyrównawczy na terenie W..

W dniu 21 maja 2015r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydała zaskarżone decyzje.

W ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy, przywołując treść przepisów art. 7 ust. 1 pkt 1, art. 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, art. 6 pkt 10c i pkt 12, art. 37 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2013 r., poz.1403) oraz art. 13 ust 3 Rozporządzenia Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, uznał odwołania za niezasadne.

W rozpoznawanej sprawie Sąd uznał za bezsporne, że odwołujący i zainteresowana, w okresach, w których zaskarżonymi decyzjami stwierdzono, iż nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników, pozostawali w zatrudnieniu pracowniczym, które stanowiło dla nich podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym na terenie W.. Z przedłożonej dokumentacji oraz zeznań świadków, zdaniem Sądu, wynika, że ubezpieczeni wykonywali pracę pod kierownictwem pracodawcy, poprzez wykonywanie jego poleceń. Tym samym, wykonywana przez nich praca nie była kontynuacją prowadzonej w kraju działalności gospodarczej, którą de facto zaprzestali w 2008 r., celem uzyskania renty strukturalnej. Ponadto, ubezpieczeni nie wystąpili o wydanie formularza A1 oraz nie informowali organu ubezpieczeniowego o podjęciu pracy zarobkowej na terenie Republiki Włoskiej. Sąd pokreślił, że odwołujący byli pouczeni o konieczności zawiadomienia organu ubezpieczeniowego o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, chociażby w pouczeniu do decyzji o przyznaniu renty strukturalnej, jednakże - jak sami przyznali - nie informowali KRUS o podjęciu zatrudnienia pracowniczego i fakcie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tego tytułu na terenie W..

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z powołanymi przepisami, wykluczone jest jednoczesne, równoległe podleganie ubezpieczeniom społecznym w ramach dwóch systemów tego ubezpieczenia: krajowego oraz kraju członkowskiego UE. Podleganie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu wchodzi w grę jedynie, gdy rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty. Zatem odwołujący i zainteresowana, posiadający do 2008 r. gospodarstwo rolne obejmujące obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego oraz pobierający od 2008 r. rentę strukturalną, podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników jedynie w okresach, w których nie pracowali na terenie W. oraz nie pobierali renty strukturalnej.

Apelację od powyższego wyroku złożył odwołujący oraz zainteresowana, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.), poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, tj. wyłączenie ubezpieczonego i osoby zainteresowanej z ubezpieczenia za okresy roczne, w poszczególnych latach kalendarzowych, w sytuacji, gdy zgromadzone w sprawie dokumenty nie uprawniały do takiego wyłączenia, a już na pewno nie uprawniały do wyłączenia w całych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 11 i art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, tj. wyłączenie ubezpieczonego i osoby zainteresowanej z ubezpieczenia za okresy roczne, w poszczególnych latach kalendarzowych, w sytuacji, gdy zgromadzone w sprawie

dokumenty nie uprawniały do takiego wyłączenia, a już na pewno nie uprawniały do wyłączenia w całych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami,

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez uznanie, iż odwołujący i zainteresowana w całych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami pozostawali w zatrudnieniu pracowniczym na terenie W.,

4. istotne naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dowolną ich ocenę w zakresie oceny dowodowej zeznań ubezpieczonego, zainteresowanej, jak również zeznań występujących w sprawie świadków, poprzez odmowę wiarygodności tych zeznań w przedmiocie twierdzeń, iż praca odwołującego się i zainteresowanej na terenie W. miała charakter pracy wykonywanej w krótkotrwałych okresach czasu, ponadto odmowę wiarygodności twierdzeniom odwołującego i zainteresowanej, iż nie byli oni należycie pouczeni przez organ rentowy o obowiązku zgłoszenia faktu podjęcia podobnej pracy rolniczej poza granicami RP, jak również pouczeni, iż podjęcie takiej pracy spowoduje dla nich jakiegokolwiek negatywne konsekwencje prawne.

W oparciu o powyższe zarzuty, pełnomocnik apelujących wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, iż ubezpieczenia społeczne rolników, ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie, nie ustalo dla ubezpieczonego i osoby zainteresowanej w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami oraz zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono między innymi, że podstawowym i decydującym argumentem dla uznania, iż Z. i J. K. (1) podlegali ubezpieczeniu na terenie W., w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami, była dokumentacja pochodząca z W., w tym tzw. formularz (...) (k. 144 - 147). Wbrew jednak sugestiom Sądu, z dokumentu tego wcale nie wynika, iż w całych okresach rocznych J. K. (1) (ani tym bardziej Z. K.) wykonywali pracę zarobkową na terenie W.. Dostarczone na potrzeby postępowania tłumaczenie przysięgłe tego dokumentu jednoznacznie wskazuje, iż nie były to pełne okresy roczne pracy zarobkowej. Być może błędnie zarówno Sąd orzekający, jak organ rentowy, traktują okresy przerw w zatrudnieniu J. i Z. K., jako okresy również objęte ubezpieczeniem. Sformułowanie: „dodatek wyrównawczy”, to nie dodatek dla osoby bezrobotnej w tym okresie, ale dodatek wyrównujący poziom minimalnego wynagrodzenia. Oznacza to, iż odwołujący się nie podlegali ubezpieczeniu na terenie W. w całych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami. Z dokumentacji (...) wynika jednoznacznie, iż należne składki ubezpieczeniowe na terenie W. były odprowadzane nie od całych okresów rocznych, ale wyłącznie od dni rzeczywistej pracy na terenie W.. Na uwagę zasługuje także fakt, iż z dokumentów wynika jednoznacznie, iż Z. i J. K. (1) w każdym roku pozostawali bezrobotni przez określoną liczbę dni i w tych okresach nie były odprowadzane żadne składki, nie osiąkali oni także żadnego dochodu.

Zdaniem pełnomocnika skarżących, w niniejszej sprawie nie zachodzi w ogóle podstawa do wyłączenia Z. i J. K. (1) z ubezpieczenia na terenie RP. W przypadku małżonków K. mamy do czynienia z konfliktem dwóch ustawodawstw - włoskiego i polskiego. Wynika to z tego, iż w Polsce wykonują oni tzw. „pracę na własny rachunek” (własną działalność rolniczą), natomiast we W. wykonywali oni tzw. „pracę najemną” (na rachunek pracodawcy). W przypadku małżonków K., wykonują oni działalność rolniczą w Polsce i udają się jedynie okresowo do Republiki W., by wykonywać tam działalność podobną. Wówczas winni podlegać cały czas ubezpieczeniu w Polsce, bo praca ma charakter sezonowy, i przewidywany czas pracy na terenie W. nigdy nie przekracza 24 miesięcy (przy pracy sezonowej bierze się pod uwagę poszczególne okresy pracy w danym „sezonie”, a nie łączny czas pracy).

Ubezpieczeni nie zgadzają się także ze stanowiskiem, iż byli oni skutecznie pouczeni przez organ rentowy o obowiązku zgłoszenia faktu podjęcia podobnej pracy rolniczej poza granicami RP, jak również pouczeni, iż podjęcie takiej pracy spowoduje dla nich jakiegokolwiek negatywne konsekwencje prawne. Gdyby rzeczywiście tak było, nie podjęliby oni wskazanej pracy, wiedząc, iż będą zmuszeni do zwrotu świadczeń. Wbrew stanowisku Sądu, okoliczność taka nie

wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Wręcz przeciwnie, Z. K. i J. K. (1) zgodnie twierdzili, iż w momencie, gdy jednoznacznie formułowali pytania do urzędników KRUS, dotyczące możliwości podjęcia podobnej pracy zarobkowej w rolnictwie na terenie UE, w odpowiedzi uzyskiwali zapewnienia, iż fakt ten nie będzie miał żadnego znaczenia.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jest całkowicie pozbawiona racji, dlatego podlega oddaleniu.

Wyrok wydany przez Sąd I instancji, wbrew zarzutom zgłoszonym w apelacji, zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują przesłanki zaskarżenia, mogące wyrok ten wzruszyć, w szczególności te, które ze względu na zapis zawarty w art. 378 k.p.c., Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu.

Na wstępie należy stwierdzić, że Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, jego wyniki właściwie ocenił, a ocena ta stanowiła podstawę prawidłowych ustaleń. Sąd meriti ustalając stan faktyczny, oparł się na całokształcie zebranego materiału dowodowego, należycie go rozważył i wskazał, jakim środkiem dowodowym dał wiarę, przedstawiając prawidłową ich ocenę, którą właściwie uargumentował. Całość podjętych ustaleń faktycznych tego Sądu, przedstawiona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, zasługuje na akceptację. Ustalenia te, jako prawidłowe i znajdujące oparcie w materiale dowodowym, Sąd Apelacyjny podziela, przyjmując za własne, w związku z czym nie ma konieczności ich ponownego przytaczania w całości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720). Wbrew zarzutom apelacji, analiza akt postępowania wskazuje, że nie wystąpiło w sprawie również naruszenie przepisów prawa materialnego.

Zarzuty skierowane przeciwko ustaleniu, że odwołujący i zainteresowana, w okresach stwierdzonych w zaskarżonych decyzjach, nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników, w ocenie Sądu odwoławczego, są nieuzasadnione i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego, abstrahując od obowiązujących w tej mierze regulacji prawnych. Nie może zaś stanowić uzasadnionej podstawy apelacyjnej polemika z wynikiem postępowania dowodowego i oceną dokonaną w granicach swobodnej oceny dowodów przez Sąd orzekający. Ocena ta była bowiem swobodna, a nie dowolna, i nie naruszyła granic określonych treścią przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

Wypadnie jedynie powtórzyć, w ślad za Sądem I instancji, że podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników posiada właściwości subsydiarne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2006 r., III UK 46/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 233). Zostały one zadekretowane w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2336 ze zm.). Z przepisów tych wynika, że wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu, emerytalnemu i rentowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników nie podlegają osoby podlegające innemu ubezpieczeniu społecznemu. Oznacza to, że osoba wykonująca inną niż rolnicza pracę zarobkową i ubezpieczona z tego tytułu, z ustawowej definicji nie spełnia warunków do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniem rolniczym i nie podlega temu ubezpieczeniu, mimo formalnego objęcia decyzją organu rentowego. Przepisy ww. ustawy (art. 7 ust. 1 oraz art. 16 ust. 1) nie stwarzają możliwości wyboru ubezpieczenia. Wręcz przeciwnie, pozwalają na objęcie ubezpieczeniem rolniczym tylko wtedy, gdy nie istnieje inny tytuł ubezpieczenia. Reguła ta skutkuje automatyzmem, polegającym na wykluczeniu z mocy prawa z ubezpieczenia rolniczego w razie podjęcia aktywności skutkującej objęciem „innym ubezpieczeniem społecznym”.

W przedmiotowej sprawie, jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, małżonkowie Z. i J. K. (1) podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1983 r., z tytułu prowadzenia działalności rolniczej na gruntach rolnych o powierzchni 11,89 ha fizycznych, stanowiących 16,08 ha przeliczeniowych, położonych w W., gmina O., powiat (...). Z tego tytułu opłacali należne składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Następnie Z. i J. K. (1), aktem notarialnym z dnia 30 marca 2005 r., sprzedali W. K. 5,5805 ha posiadanych gruntów rolnych, aktem notarialnym z dnia 25 stycznia 2008 r. darowali R. K. oraz L. K. (1) po 1/2 udziałów w działkach rolnych oznaczonych numerem

ewidencyjnym (...) o powierzchni 3134 m² oraz 345/2 w powierzchni 5452 m², zaś aktem notarialnym z dnia 12 sierpnia 2008 r. zbyli na rzecz A. K. oraz L. K. (2) działkę rolną o numerze ewidencyjnym (...), o obszarze 54481 m². Tym ostatnim aktem ubezpieczeni przekazali wszystkie posiadane przez nich użytki rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, a ich przekazanie nastąpiło na powiększenie jednego gospodarstwa rolnego. W dniu 12 sierpnia 2008 r. ubezpieczeni zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej. Decyzją z dnia 16 października 2008 r, nr (...) - 2008 - (...), Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w C. przyznał Z. K. prawo do renty strukturalnej od września 2008 r. Z tego tytułu ubezpieczeni J. i Z. K. zostali objęci ubezpieczeniem rolniczym w zakresie emerytalno-rentowym od 1 października 2008 r. Decyzją z dnia 2 stycznia 2013 r., znak (...), Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznała J. K. (1) od dnia 1 grudnia 2012 r. emeryturę rolniczą z tytułu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. Organ rentowy w dniu 19 grudnia 2014 r. otrzymał dokument – E-205 potwierdzający okresy ubezpieczenia J. K. (1) z tytułu zatrudnienia na terenie W., w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz dokument U-1 dotyczący Z. K., stwierdzający okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu na terenie W., z tytułu pracy wykonywanej w oparciu o umowę o pracę. Praca ubezpieczonych polegała na wykonywaniu prac sadowniczych przy zbiorach jabłek oraz zbiorach innych owoców. Ubezpieczeni wykonywali swoją pracę pod kierownictwem pracodawcy S. Agricola S. L. (...).S., poprzez wykonywanie poleceń pracodawcy w zakresie wykonywanych prac. Odwołujący oraz zainteresowana nie informowali Kasy (...) o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu na terenie W.. W okresach przestoju otrzymywali oni zasiłek wyrównawczy na terenie W..

W związku z zatrudnieniem odwołującego i zainteresowanej na terenie W. w czasie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym rolników, w sprawie pojawiła się kwestia zastosowania prawa unijnego. Sąd meriti prawidłowo uznał, że w zakresie ubezpieczenia społecznego z tytułu pracy najemnej wykonywanej w innym państwie członkowskim, należy uwzględnić szczególne regulacje prawne Unii Europejskiej. Co istotne, regulacje te mają pierwszeństwo stosowania przed przepisami krajowymi. W przypadku pracowników migrujących, zastosowanie mają nie tylko polskie przepisy ubezpieczeniowe, ale w pierwszej kolejności przepisy unijne w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, tj. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L 200 z dnia 7 czerwca 2004 r.) oraz nr (...) z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE, nr (...) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L 2009. 284. 1). Rozporządzenia unijne są w porządku krajowym stosowane bezpośrednio. Przy czym kluczowym dla praktyki sądów jest pierwsze z ww. rozporządzeń - nr 883/2004, które stanowi zbiór norm o charakterze materialnoprawnym i rozstrzyga m.in., w którym państwie członkowskim podlega ubezpieczeniu społecznemu pracownik migrujący, czyli do którego systemu państwowego powinny być odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne i z którego systemu przysługują świadczenia. Podstawową zasadą stosowaną do osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w myśl przepisów Rozporządzenia nr 883/2004, jest zasada jednego ustawodawstwa (patrz Preambuła Rozporządzenia w punkcie 15 i 17), zgodnie z którą, wskazane osoby mają możliwość ubezpieczenia tylko w jednym państwie członkowskim, nawet wówczas, gdy działalność zarobkową, tj. pracę najemną lub na własny rachunek, wykonują równocześnie w kilku państwach członkowskich. Jak stanowi art. 11 ust. 3 Rozporządzenia 883/2004, osoba wykonująca pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, na terytorium którego wykonuje pracę najemną. W tej sytuacji, nie ma znaczenia miejsce zamieszkania pracownika, siedziba jego pracodawcy lub to, gdzie prowadzący działalność ją zarejestrował, natomiast czynnikiem decydującym o zastosowaniu właściwego ustawodawstwa w stosunku do osób aktywnych zawodowo jest miejsce wykonywania pracy najemnej.

Z przedłożonego przez włoską instytucję ubezpieczeniową formularza E-205 wynika, że w latach 2003 - 2013 J. K. (1) podlegał ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia i pobierania świadczeń na terenie W., w tym w roku 2003 – łącznie przez 12 tygodni, w 2004 r. i 2005 r. – po 28 tygodni, zaś w pozostałych latach po 52 tygodnie, co stanowi pełny rok. Z dokumentu U-1 dotyczącego Z. K. wynika zaś, że w okresach od 6 września 2004 r. do 30 listopada 2004 r., 5 września 2005 r. do 30 listopada 2005 r., od 31 lipca 2006 r. do 31 grudnia 2006 r., od 21 września 2007 r. do 30 listopada 2007 r., od 8 września 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., od 25 sierpnia 2009 r. do 30 listopada 2009 r., od 2 stycznia 2010 r. do 31 kwietnia 2010 r., podlegała ubezpieczeniu społecznemu na terenie W., z tytułu pracy wykonywanej w

oparciu o umowę o pracę. Powyższe dokumenty, w niebudzący wątpliwości sposób stwierdzają, że odwołujący J. K. (1) i zainteresowana Z. K., w okresach wyżej wskazanych, z mocy przepisu art. 11 ust. 3 Rozporządzenia 883/2004, którego stosowanie ma pierwszeństwo przed prawem krajowym, nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników, albowiem pozostawali wówczas w zatrudnieniu pracowniczym, które stanowiło podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym na terenie W. i w tym samym czasie nie mogli podlegać ubezpieczeniu społecznemu w innym państwie członkowskim. Innymi słowy, odwołujący i zainteresowana, posiadający do dnia 12 sierpnia 2008 r. gospodarstwo rolne, obejmujące obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego oraz pobierający od 2 września 2008 r. rentę strukturalną, podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników jedynie w okresach, gdy nie pracowali na terenie W. oraz nie pobierali renty strukturalnej. Wbrew twierdzeniom apelujących, brak jest możliwości przyjęcia innych okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu na terenie W., albowiem z dokumentacji (...) wynika jednoznacznie, że okresy podlegania ubezpieczeniu dotyczyły pełnych lat. Mimo że należne składki ubezpieczeniowe były odprowadzane nie od całych okresów rocznych, ale wyłącznie od dni rzeczywistej pracy na terenie W., to jednak wyciągi z kont ubezpieczonych wskazują, że przez cały okres trwania umowy o pracę pozostawali w gotowości do świadczenia pracy, skoro zostali zakwalifikowani jako osoby bezrobotne w sektorze rolniczym, za co zresztą otrzymywali dodatek specjalny w sektorze rolniczym za 90 dni w każdym roku. Poza tym zwrócić należy uwagę na fakt, że w dokumencie U-1, dotyczącym Z. K., włoska instytucja ubezpieczeniowa wskazała okresy zatrudnienia w dniach, miesiącach i latach. Trudno w takim wypadku uznać, że gdyby rzeczywiście odwołujący J. K. (1) podlegał ubezpieczeniom społecznym na terenie W. jedynie przez okres kilku dni, czy też miesięcy, to nie otrzymałby dokumentu podobnego do otrzymanego przez zainteresowaną. Powyższe, w związku z brakiem jakiegokolwiek innego dokumentu, z którego jasno wynikałoby, w jakich okresach, tj. w dniach, miesiącach i latach odwołujący świadczył pracę za granicą, nie pozwala na przyjęcie innego stanowiska niż to zaprezentowane w zaskarżonych decyzjach.

Za chybione należy także uznać stanowisko pełnomocnika skarżących, którego zdaniem, w niniejszej sprawie nie zachodzi w ogóle podstawa do wyłączenia Z. i J. K. (1) z ubezpieczenia na terenie RP, albowiem wykonują oni działalność rolniczą w Polsce i udają się jedynie okresowo do republiki W., by wykonywać tam działalność podobną. Wówczas winni podlegać cały czas ubezpieczeniu w Polsce, bo praca ma charakter sezonowy, i przewidywany czas pracy na terenie W. nigdy nie przekracza 24 miesięcy. Przede wszystkim umknęło uwadze pełnomocnika apelujących, że kwestię wykonywania działalności podobnej można rozpatrywać jedynie do okresów sprzed 12 sierpnia 2008 r., albowiem po tej dacie, w związku ze sprzedażą pozostałej części gospodarstwa rolnego (...), Z. i J. K. (1) zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej i nie posiadali statusu rolnika. Analizując możliwość zaliczenia pracy wykonywanej na terenie W. przed 12 sierpnia 2008 r., jako pracy podobnej, przywołać należy przepis art. 12 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zgodnie z którym osoba normalnie wykonująca działalność, jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim, udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy. Sposób kwalifikowania pracy, jako pracy podobnej, wyjaśnia art. 14 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L 2009. 284. 1). W myśl tego przepisu, do celów stosowania art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, kryterium stosowanym do określenia, czy działalność, którą osoba pracująca na własny rachunek wyjeżdża prowadzić do innego państwa członkowskiego, jest „podobna” do normalnie prowadzonej działalności na własny rachunek, jest rzeczywisty charakter działalności, a nie zakwalifikowanie jej przez to inne państwo członkowskie, jako praca najemna lub praca na własny rachunek. Aby zatem w przedmiotowej sprawie można było zastosować ustawodawstwo polskie na mocy przepisu art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004, apelujący winni na terenie W. podjąć podobną działalność w rolnictwie do tej prowadzonej w Polsce, związanej z prowadzonym profilem działalności. Skarżący na terenie W. nie podjęli jednak prowadzenia podobnej działalności rolniczej, tylko pracowali w charakterze pracownika najemnego przy wykonywaniu prac sadowniczych, przy zbiorach pod kierownictwem swojego pracodawcy. W takiej sytuacji, brak jest możliwości przyjęcia, że praca wykonywana na terenie W. była pracą podobną w myśl ww. art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004. Ponadto rolnik, który podczas czasowego wykonywania działalności w innym państwie członkowskim

Unii Europejskiej spełnia warunki do zastosowania ustawodawstwa polskiego, powinien wystąpić z wnioskiem do KRUS o wydanie formularza A1. Tymczasem Z. i J. K. (1) nie ubiegali się o zastosowanie ustawodawstwa polskiego i nie zgłosili w KRUS informacji o zatrudnieniu, dlatego też podlegali ubezpieczeniu społecznemu we W..

Na aprobatę nie zasługuje także stanowisko, że ubezpieczeni nie byli skutecznie pouczeni przez organ rentowy o obowiązku zgłoszenia faktu podjęcia podobnej pracy rolniczej poza granicami RP, jak również pouczeni, iż podjęcie takiej pracy spowoduje dla nich jakiegokolwiek negatywne konsekwencje prawne. Sąd Okręgowy trafnie zauważył, że odwołujący byli pouczeni o konieczności zawiadomienia organu rentowego o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, w pouczeniu załączonym do decyzji o przyznaniu renty strukturalnej. Organ rentowy, wydając J. K. (1) po raz pierwszy decyzję o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników, pouczył go, że jest on zobowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłosić Kasie osoby zatrudnione w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o wszelkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności (k. 19 akt rentowych). Poza tym, w 2006 r. J. K. (1) otrzymał decyzję wyłączającą małżonką Z. K. z ubezpieczenia społecznego rolników z mocy ustawy w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w Niemczech. W takiej sytuacji trudno przyjąć, że odwołujący oraz zainteresowana nie wiedzieli o konsekwencjach wynikających z faktu podejmowania pracy pozarolniczej.

W rezultacie Sąd Apelacyjny uznał, że wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy, zaś apelacja odwołującego oraz zainteresowanej, jako całkowicie bezzasadna, podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.